

På grund af hvad jag sålunda framhållit, tillåter jag mig hemställa,

att Riksdagen för sin del ville besluta att i öfverensstämmelse med domänstyrelsens förslag ett särskildt revir, benämndt Karlsby revir, af Östra distriktet måtte inrättas, omfattande de af domänstyrelsen närmare angifna delarne af nuvarande Ombergs revir, och att i aflöning till jägmästaren i Karlsby revir måtte anvisas ett belopp af kronor 4,900 årligen, hvaraf kronor 2,300 i lön, kronor 2,000 i tjänstgöringspenningar och kronor 600 i resepenningar.

Stockholm den 27 januari 1910.

Axel Ekman.

Nr 111.

Af herr **Söderbergh** i Karlshamn **m. fl.**, med hemställan, att
1 och 4 mom. i 16 § af förordningen angående försäljning af brännvin den 9 juni 1905 måtte utgå.

Uti en af undertecknade vid sistlidet års riksdag väckt motion hemställde vi, att Riksdagen ville för sin del besluta, att 1 mom. och 4 mom. i 16 § i gällande förordning angående försäljning af brännvin måtte utgå, likasom i förordningen förekommande hänvisning till berörda lagrum.

Till stöd för denna vår hemställan anförde vi följande:

»Enligt 16 § 1 mom. i kungl. förordningen den 9 juni 1905 angående försäljning af brännvin kan »klubb eller annan förening», efter vederbörande kommunalstyrelsens hörande, af Konungens befallningshafvande tilldelas rätt under högst ett år i sänder att utskänka brännvin åt sina medlemmar och inbjudna gäster, och jämlikt 4 mom. i samma paragraf äger Konungens befallningshafvande, där i annat fall än förut i paragrafen är sagdt värdshusrörelse för någon del af året tillfälligtvis kan vara af om-

ständigheterna påkallad, dock ej vid läger eller där trupp eljest är för flera dagar sammandragen, att för kortare tid än år meddela rättighet till brännvinsutskänkning på därom af vederbörande gjord ansökning.

Samtliga de s. k. tillfälliga utskänkingsrättigheter, som omförmälas i förenämnda paragraf i brännvinsförsäljningsförordningen och om hvilka det ligger i Konungens befallningshafvandes makt att ensam och allena besluta, ha alltid af nykterhetsvännerna med rätta betraktats med oblida ögon. Då den nu gällande förordningen af Kungl. Maj:t framlades för godkännande vid 1905 års riksdag, restes mot 16 § i dess dåvarande lydelse ett starkt motstånd. Sålunda påyrkades i två inom Andra kammaren väckta motioner borttagandet af hela denna paragraf, och ett stort antal ändringsyrkanden framställdes af flera motionärer i båda kamrarna i fråga om hvarje moment, då särskilda restriktioner utöfver de af Kungl. Maj:t föreslagna ansågos erforderliga med afseende å förevarande slag af utskänkingsrättigheter. Men mycket blef den gången ej vunnet. At Konungens befallningshafvande inrymdes den allra vidsträcktaste befogenhet att utdela till namnet tillfälliga, men därför icke mindre verkningfulla utskänkingsrättigheter, äfven mot vederbörande kommunalmyndigheters direkta afstyrkande, ja, i enlighet med ofvanberörda 4 mom., till och med utan dessas hörande.

Nu måste tiden anses inne att få bort åtminstone de mest förhatliga fallen, de båda nämligen, som innehållas i 1 och 4 mom. i ifrågavarande 16 §.

Det föreligger icke något som helst giltigt skäl, hvarför en särskild brännvinsförsäljningsrätt skall vara förbehållen klubbar och dylika inrättningar af privat natur. En sådan rätt måste fastmer anses såsom synnerligen olämplig. Utdelandet däraf kan icke annat än bli beroende på fullständig godtycklighet i de fall, då konkurrens inträder mellan flere föreningar, eller också skall rättighet meddelas i hur stor utsträckning som helst till hvarje förening, som därom gör framställning och mot hvilken speciella obehörighetshänsyn icke kunna påvisas. Och ändå har törhända föreningen kommit till stånd med hufvudsakligt syfte att just ernå en utskänkingsrätt. Vidare må anmärkas, hurusom, då en klubb alltid mer eller mindre har karaktären af enskildt sällskap, det för polismyndigheten är hart när omöjligt att där öfva nödig tillsyn. Lagöfverträdelser kunna alltså utan påföljd utöfvas och hvarjehanda missbruk bedrifvas utan at behöfva komma i offentlighetens ljus. Den fara, som ligger häri, och de betänkliga följder i flera hänseenden, som en dylik utskänkingsrörelse inom slutna väggar kan föra med sig, mana på det allvarligaste till ett ingripande. Såsom i det hela skadlig och för ifrågavarande föreningar

ingalunda oundgängligen nödig bör följaktligen en utskänkingsrätt af omfördalda slaget icke vidare få förekomma.

Hvad härefter angår de i 4 mom. åsyftade rättigheter, skulle dessa egentligen endast ifrågakomma i anledning af offentliga tillställningar af ett eller annat slag, men momentets affattning lägger i Konungens befallningshafvandes hand att meddela rätt till brännvinsutskänkning i hvilka fall som helst, utom vid läger eller där trupp eljest för flera dagar sammandrages, allenast med den begränsningen att tiden skall vara kortare än år. Olämpligheten af en så vidsträckt maktfullkomlighet hos Konungens befallningshafvande i fråga om beviljandet af brännvinsutskänkingsrätt ligger i öppen dag. Den kan leda och har också, enligt hvad erfarenheten ådagalagt, ledt till missförhållanden af flerehanda art. Äfven där »värdshusrörelse för någon del af året tillfälligtvis kan vara af omständigheterna påkallad», bör rättighet att utskänka spritdrycker icke kunna få meddelas i annan ordning än författningen i öfrigt föreskrifver.»

Sammansatta bevillnings- och lagutskottet, till hvars förberedande behandling nämnda motion blifvit öfverlämnad, tillstyrkte densamma, i hvad den afsåg borttagandet af 1 mom. i ifrågavarande lagparagraf, men hemställde, att hvad i motionen föreslagits rörande paragrafens 4 mom. icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Utskottets yttrande i ärendet lydte sålunda:

»Bestämmelsen i 16 § 1 mom. i förordningen angående försäljning af brännvin den 9 juni 1905, att klubb eller annan förening må, efter vederbörande kommunalstyrelses hörande, kunna af Kungl. Maj:ts befallningshafvande tilldelas rätt att under högst ett år i sänder utskänka brännvin åt sina medlemmar och inbjudna gäster, infördes som bekant först genom nämnda författning i vår lagstiftning. Detta skedde dock ingalunda utan protester och uttalade farhågor inom Riksdagen, i hvilket hänseende påpekades svårigheten att vinna en jämn tillämpning af stadgandet och möjligheten af, att de klubbar och föreningar meddelade utskänkingsrättigheter skulle minska brännvinsbolagens för det allmänna bestämda vinstmedel och korsa bolagens bemödande att ordnande påverka brännvinsförbrukningen.

Enligt utskottets mening är också en utskänkingsrättighet af ifrågavarande slag synnerligen olämplig. Då en klubb eller förening alltid kommer att mer eller mindre behålla karaktären af enskildt sällskap, blir det hart när omöjligt för polismyndigheten att utöfva någon tillsyn öfver där bedrifven utskänkingsrörelse. Denna rörelse lär också ej sällan utsträckas utöfver de tider, då utskänkning å de offentliga utskänkingsställena icke må äga rum, ett förhållande som, förutom att det frestar

till ökad spritkonsumtion, måste anses särskildt otjänligt i klubbar, där unga män ofta utgöra flertalet af medlemmarne. Härtill kommer, att vederbörande kommunalstyrelse icke äger makt att förhindra tillkomsten af ifrågavarande rättigheter, i det att Kungl. Maj:ts befallningshafvande, oberoende af hvad kommunalstyrelsen anfört, är oförhindrad att medgifva en dylik rättighet.

Då ej heller något behof af klubb rättigheter förefinnes — under den långa tid, då särskilda dylika rättigheter ej funnos, hafva, utskottet veterligen, några giltiga anmärkningar mot saknaden af sådana icke framkommit — finner utskottet sig böra hemställa om bifall till ifrågavarande motion i denna del.

I nyssnämnda motion yrkas vidare, att 4 mom. i 16 § af brännvinsförsäljningsförordningen måtte borttagas.

De skäl, hvilka föranledt införande jämväl i 1905 års förordning af den rätt för Kungl. Maj:ts befallningshafvande att meddela tillfälliga utskänkningsrättigheter i vissa fall, som äfven tidigare författningar i detta ämne upptagit, synas utskottet fortfarande vara giltiga. Utskottet håller jämväl före, att Kungl. Maj:ts befallningshafvande, som handlar under ämbetsansvar, skall låta sig angeläget vara att enligt förevarande lagrum meddela rättigheter, som i själfva verket icke hafva någon tillfällig karaktär. Bestämmelserna i 4 mom. af 16 § hänföra sig emellertid enligt utskottets mening äfven till utvärdshus, sommarrestauranger och dylika lokaler, som allenast hållas öppna någon del af året. De rättigheter, som kunna beräknas återkomma år från år, lära dock, enligt hvad utskottet erfarit, i allt större utsträckning intagas bland de fasta rättigheterna inom vederbörande kommun, en anordning, som ur flera synpunkter synes efterföljansvärd. På grund af hvad sålunda anförts, finner sig utskottet böra afstyrka förslaget om borttagande af 4 mom. i 16 § brännvinsförsäljningsförordningen.»

Utskottets hemställan rörande 1 mom. i 16 § blef af Andra kammaren bifallen utan votering, hvaremot Första kammaren efter en kortare öfverläggning med 88 röster mot 36 afslog berörda hemställan i enlighet med en af samtliga utskottsledamöterna från sistnämnda kammare vid betänkandet fogad reservation.

Mot utskottets afstyrkande i fråga om 4 mom. i samma paragraf hade Andra kammarens utskottsledamöter samfällt reserverat sig. De tillfälliga utskänkningsrättigheter, hvarom här vore fråga, hade, enligt hvad erfarenheten visat, medfört åtskilliga olägenheter. Under dessa rättigheter hade flerstädes inrymmts teatrar, sommarrestauranger och andra liknande lokaler, där utskänkningsrörelse, ehuru regelbundet återkommande år efter

år, icke pågått året rundt. Att med tillhjälp af nu förevarande lagrum skapa dylika, så att säga halfpermanenta rättigheter, hade syntts så mycket mer olämpligt, som vederbörande kommunala myndigheter icke tillerkänts något inflytande på dylika rättigheters tillkomst. Enligt reservanternas mening borde rättigheter af förevarande slag meddelas endast i samma ordning som de ordinarie rättigheterna. Emellertid syntes lagrummet icke böra helt upphävas. Det kunde nämligen tänkas tillfällen, såsom vid landtbruksutställningar, möten o. s. v., där, i sammanhang med matservering, möjlighet till meddelande af utskänkingsrätt icke borde saknas. För att kunna begränsa lagrummets tillämpning till dylika fall, syntes sådan ändring af förevarande bestämmelse böra vidtagas, att rättigheter af ifrågavarande slag allenast måtte beviljas för en tid af högst 14 dagar under ett år åt en och samma person. I enlighet härmed föreslago reservanterna, att nämnda moment måtte erhålla följande förändrade lydelse:

»Där i annat fall än förut i denna § är sagdt värdshusrörelse för någon del af året tillfälligtvis kan vara af omständigheterna påkallad, dock ej vid läger eller där trupp eljest är för flera dagar sammandragen, må rättighet till brännvinsutskänkning på därom af vederbörande gjord ansökning meddelas af Kungl. Maj:ts befallningshafvande, dock icke för längre tid af året än fjorton dagar åt samme person.»

Första kammaren biföll utan votering hvad utskottet hemställt, hvar emot Andra kammaren, likaledes utan votering, afslog berörda hemställan och antog reservationen.

Då, enligt vår liffiga öfvertygelse, de tillfälliga utskänkingsrättigheter, hvarom afhandlas i förenämnda lagrum, äro icke allenast olämpliga, utan fullständigt obefogade, tillåta vi oss fortfarande förmena, att de icke böra vidare få ifrågakomma. Vi kunna icke heller finna, att något verkigt behof af utskänkingsrätt vid särskildt tillfälle af det af reservanterna ofvan angifna slag och på sätt af dem blifvit föreslaget, föreligger.

På grund häraf hemställa vi värdsamt,

att Riksdagen ville för sin del besluta, att mom. 1 och mom. 4 i 16 § i kungl. förordningen den 9 juni 1905 angående försäljning af brännvin må utgå, liksom i förordningen förekommande hänvisning till berörda lagrum.

Stockholm den 27 januari 1910.

Frithiof Söderbergh. Ernst Beckman. K. H. Gez. von Schéele.

Robert Johansson. J. Byström. Oskar Berg.

Bernhard Eriksson. Johan Ericsson.